

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam Ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a „Napló“ című törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félvre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-ter 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Döntés előtt.

(X.) Lezajlottak a Vaskapu megnyitásának fényes ünnepségei: az ágyuk dörgeése elnémult, a zászlók összegöngyölve visszakerültek a raktárakba. Minden csendes a Vaskapunál, csak az új csatorna árja zug egyhanguan a sziklák között.

Az ünnepelt és ünneplő miniszterek főrendek és képviselők ismét visszatértek a fővárosba. Még pár napig tartanak a fél-éves millennáris ünnepélyek s azután kezdetét veszi az új ezredébe lépett Magyarország munkálkodása. De a helyett, hogy a lélekemelő ezredéves ünnepségek új lelkesedést s eleveniséget hoztak volna a nemzeti erőkhöz, a bizonytalanság nyomasztó érzetével van eltelve nemcsak a kormány és parlament, hanem az egész nemzet is.

A kormány tagjai, kik a hathónapos szünet és ünnepségek alatt vigalomból vigalomba mentek, ünnepeztetve a nemzet s a külföldi vendégek által, olyan hangulatban vannak, mint a bálrendező a virradat óráiban, midőn már nem tudnak többé szórakozni, mivel folyton eszökben van, hogy a bál költségek magas számláját nemcsak ki kell fizetni. A leszámlás kellemetlenségein kívül nyomasztólag hat rájuk a helyzet bizonytalansága is.

A millennáris ünnepségek számos hibáiért s magáért a kiállítás silány rendezéséért, sem a sajtó, sem az ellenzéki pár-

tok nem gyakoroltak kritikát, nehogy az ünnepségek közzé dissonanciát vegyítsenek. A kritika joga és kötelessége azonban csak fel volt függesztve eddig, de nem volt egyuttal föladvá. A kiállítás hibái is a kiállítás bezárása után, midőn mindenfelé ott ólálkodik rémítő arczával a krach, csak most fog kellő nagyságában kiviláglani. Ezért a szorongó aggodalom a kormány körében, hogy a derű után nagy lesz a boru.

Régen megirtuk már, hogy a kormánynak az volt a szándéka, hogy a kiállítás bezárása után feloszlatta a képviselőházat, részben azért, hogy a leszámlás kellemetlenségei elől kitérhesse, részben pedig azért, hogy megtépett tekintélyét s pártját egy új többséggel állítsa helyre. Már hetek óta beszéltek beavatott körökben, hogy a kormány a parlament feloszlását elhárította, sőt alig egy héttel ezelőtt jeleztük, hogy ez irányban előterjesztést is tett a koronának.

És míg a hírek alapján az egész országban izgatottan készülődtek a választásokhoz, addig úgy látszik a kormánynak választási törekvései, eddig meg nem állapítható akadályokba ütközött. Egyik verzió szerint a kormány maga lépett vissza a szándékolt feloszlástól még pedig azért, mivel a főispánoktól igen rossz információk érkeztek a belügyminiszterhez az új választások esélyeire vonatkozólag. Ez azonban alig képezheti okát a meghátrá-

lásnak. Először azért nem, mivel a kormány helyzete februárban még kedvezőlenebb lesz, sokkal inkább, hogy sem a meghamisított választói liszták azt elleszélyezni képesek lennének; másodsor pedig azért nem, mivel a kormány épügy mint azelőtt nem, úgy ezután sem remélheti, hogy programjával, vagy elveivel szerzi meg többségét, — a közigazgatás pedig korrumpáltabb és szolgálabb már nem lehet mint most.

Egy másik verzió azt tartja, hogy a parlament feloszlásának kérdése, a koronánál akadt meg, a mely az engedélyt megadni a jelen viszonyok között nem hajlandó. Nem utasította vissza állítólag a kormány előterjesztését, de elhatározását függően tartotta az időre, ha a romániai látogatás véget ér. Ez a verzió sem bír elég alappal bármennyire lássék indokoltak a korona tartózkodása a sok függő kérdés által, mely a monarchia két országa között fönáll. Mert el sem képzelhető az, hogy a jelenlegi parlamenttel nagyobb fontosságú kérdések elintézhettek lennének. Másrészt az sem hihető, hogy a korona kormányválságot óhajtana előidézni a jelen nyomasztó viszonyok között, mert ezuttal a visszautasításnak ez lenne természetes következménye, miután a feloszlási kérelem a minisztertanács határozatából terjesztetett a korona elé.

Bármi legyen az oka, annyi azonban tény, hogy ma még döntés nem történt s

XIII. Leó pápa a szabadkőművesekről.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

A Trientben most tanácskozó antiszabadkőműves kongresszus alkalmából időszerűnek tartjuk közölni XIII. Leó pápának „Humánus Genus“ encziklikáját, melyben a szabadkőművesekkel foglalkozik:

Minthogy a szabadkőműves szövetségek természetük és mibenvalta szembetűnő jelekből, — egyes bírói esetek letárgyalásából, — napfényre került szabványai- s szertartásaiból, — valamint bizonyos magyarázatokat s fejtegetéseket tartalmazó irodalmi termékekből nemkülönbön egyes beavatott egyéneknek tanubizonyosságából is eléggé felismerhető volt: ezen apostoli szentszék nyíltan kárhóztatta azt, kijelentvén, hogy a szabadkőműves szövetségek, a mely jog- és törvényellenesen keletkeztek, ép oly veszedelmes nemcsak a ker. egyházra, hanem az államra nézve is...

Vannak különböző szövetségek, melyek habár névre, szokásra, alakra s eredetre nézve egymástól különböznek, mégis, mintegy céljaik azonossága s főbb tantételeik hasonlatossága miatt együvé tartoznak, lényegileg megegyeznek a szabadkőművesek szövetségeivel, mely amazoknak mintegy középpontul szolgál, belőle indulnak ki s bele térnek vissza. Habár ezek most már nem lappanganak a homályban, sőt az emberek szemeláttára világos nappal is tartják üléseiket, s folyóiratokat is adnak ki, mégis a dolog lényegébe hatolva, be kell val-

lanunk, hogy a titkos szövetségek jellegével bírnak. Sok titkoszéri van u. i. azokban, mit féltékenyen iparkodnak rejtve tartani nemcsak idegenek, hanem a tagtársak zöme elől is, milyenek legtitkosabb s legvégsőbb céljaik, az egyes osztályok nagymesterei, egyes titkos és bizalmas összejeveleik, ugyszintén határozataik s ezek keresztülvitelének módja és eszközei. Ide tartozik a tagok jogainak, kötelességeinek s hivatalainak fokozata, ide a felegyelmi szigor, melylyel kormányoztatnak. — A beavatandók kötelesek ünnepiesen igérni, sőt esküvel fogadni, hogy soha senkinek és semmiféleképpen sem fogják elárulni a tagtársakat, a jelvényeket és a tanokat. Így törek-szenek a szabadkőművesek, mint hajdan a manicheusok, állandó furfanggal és tettetéssel önmagukat elrejtteni, hogy rólok övéiknek kívül senkinek se legyen tudomása. Fölkeresik a rejték helyeket, — fölveszik a tudósok és bölcsök álarczát, hogy művelteknek látszassanak; nyelvükön hordják a magasabb műveltség szólamait és a szűkölködők iránt való szeretetet, — fennen hirdetik, hogy egyedüli céljuk a tömeg jóllétét elősegíteni s a polgári társadalom előnyeiben a lehető legtöbbet részesíteni. Azonban, ha ez mind igaz volna is, még sincs mindezekben fölöelve minden céljuk.

A fölavatottaknak azonfüll meg kell ígérniük és fogadniuk, hogy vezéreiknek és meste-reiknek a legnagyobb készséggel és bizalommal szót fogadnak, minden jeladásukra készen állnak, parancsaikat teljesítik, ellenkező esetben készek bármily kínos büntetést, sőt magát a halált is elszenvedni. És csakugyan a titkok elárulót s

a parancsszónak ellenszegülőket nem ritkán ki is végezik és pedig oly vakmerőséggel és ügyességgel, hogy a „vilkos a körültekintő s a büntények megtorlására rendelt igazságszolgáltatást is nem egyszer kijátssza. Már pedig szünelni s a homályban lappangni, az embereket a nélkül, hogy őket tájékoztatnák, mint rabszol-gákat a legszorosabb eskü által lekötött, őket idegen önkénynek alávetve, minden gonosz tette felhasználni, a bűn büntetlenségének örve alatt kezöbbe gyilkot nyujtani, mindez oly gonosz-ság, mely a természetes rendbe ütközik. — Ámde még más érvek is bizonyítják, hogy a szabadkőművesség lényegében ellentétben áll a becsületességgel. Mert bármily ügyesen és ravaszul tudjanak is az emberek titkolódzni s bizonyos megszokott könnyűséggel hazudni, még sem kerülhető el, hogy a gyökeret és indító okot hátasáiból ne lehessen kiismerni. „A jó fa rossz gyümölcsöt nem teremhet, sem pedig a rossz fa jó gyümölcsöt.“ (Máté 7, 18.)...

Amit a szabadkőművességről eddig mon-dottunk és mondani fogunk, azt nem annak egyes követőiről mondtunk, hanem általában az egész, sok rokon társulatot egyesítő szabadkőműves szövetségről. Mert az egyes követők közt lehetnek számosan, akik bár bűnösök azért, mert ily társulatokba léptek, mindazonáltal a társulat gonosz tetteiben közvetlenül nem részesek s annak főcélját nem ismerik. Hasonlóképp az egyes társulatok közt is lehetnek olyanok, melyek némely végső kö-vetkeztetéseket nem helyeselnek, pedig azokat, mint közös elveikből szükségszerűen folyókat, hacsak undokságuk vissza nem riasztaná, el

Mai lapunk 8 oldal.

hogy az csak napok múlva várható. Ez fokozza a kormány helyzetének bizonytalanságát, a mely a legellentesebb kombinációkat hozza forgalomba.

— **Vándor képviselő.** Városunk tacitus képviselője Tóth Aladár, miután nem sikerült a helybeli ellenzéknek több árnyalatra szétosztani, mint halljuk nem is szándékozik többet Székesfejerváron fellépni s másfelé keres biztosabb mandátumot. — Ha a jeles képviselő urnak nem jutna eszébe, emlékeztetjük őt Komárom vármegyére, a melynek Sárközi Aurél a mindenható főispánja; ő talán tudna a vándor képviselő urnak egy liberális mandátumot szállítani.

— **A reklám bolondja.** A Budapesten megjelenő M. H., a mely örült reklamjai révén vált híressé, amiért is a reklám bolondjának nevezték annak idején, most midőn már évente 50 ezer forint defizitot zárja le évi számadásait, mód nélkül dühöng, hogy van még olyan néppárti lap, a melyeknek van pénze a reklámról. Legújabbban a m. á. v. ellen fordult bűsz haragjában, a miért szomszédos forgalmu menetjegyein az „Alkotmány“-t meri hirdetni, s azt írja: „A M. á. v. igazgatósága bizonyára nem fogja tűnni, hogy ilyen provokatív természetű dolgokra használják fel az ő menetjegyeit.“ — Ki hitte volna, hogy szabadkőmives zsidó-liberalizmus ilyen leplezetlen szemérmelenséggel merjen nyilatkozni. Hát a keresztény szellem terjesztése „provokatív“ természetű dolog már Magyarországon?

A trienti kongresszus.

— Kiküldött tudósítónktól —

Trient, szept. 28.

Szeptember 26-án vette kezdetét Trientben a jelenkor történelmének egyik legfontosabb mozzanatát képező katolikus kongresszus, mely a vallástalanságot terjesztő szabadkőművesek törekvéseinek ellensúlyozására jött össze.

kellene fogadniok. Továbbá, némely társulatoknak, idő- és helyviszonyok miatt kevesebbel kell beérniök, mint amennyit maguk óhajtanának, vagy más társulatok elérnek: amde azért nem szabad hinni, hogy ezek nem tartoznak a szabadkőmives szövetséghez, mivel ezt nem annyira a végrehajtott és bevégzett tények, mint inkább a tanok szerint kell megítélni...

Nézzük most, mit tesznek a szabadkőművesek a vallási dolgokban, különösen ott, hol nagyobb szabadságot engednek nekik, s itélje meg mindenki, vajjon tényleg nem valószínű-e meg a materialisták „ansit. Régóta s makacs következetességgel azon vannak, hogy az egyház tanítóit tisztjét s tekintélyét az államban tehetetlenné tegyék s ez okból folytonosan hirdetik és sürgetik, hogy az egyház az államtól teljesen elválasztandó s ezzel kizárják az egyház üdvös betolyását a törvényhozásból s az állam kormányzásából s nekik tulajdonítandó, hogy az államuk az egyház tanainak és intézményeinek mellözésével szervezkednek. S nem érik be azzal, hogy az egyház vezérletét visszautasítsák, hanem azt ellenséges támadásaikkal folyton sértik is. Mert büntetlenül szabad megtámadniok a kath. vallás alapigazságait szóval, tollal és iskolákban, nem kímélik az egyház jogait s nem kegyelmeznek Istenről rendelt elöljáróinak. Az egyház önkormányzati szabadságát a lehető legszűkebb korlátok közé szorítják oly törvények által, melyek látszatra ugyan kevésbé zsarnokiak, de tényleg a szabadság elnyomására hozattak. Hasonlóképp látjuk, hogy a papságot külön és súlyos törvényeknek vetik alá, úgy hogy az napról-napra száma nézve kevesedik és szűkülökök, — az egyház javainak még maradványait is sérel-

A huszonkétezer lelket számláló, kellemes fekvésű Trient, már 24-én és 25-én igen érdekes képet nyújtott. A távolabbi világrészekből már ezeken a napokon nagy számban voltak jelen a képviselők, a kik között minden nemzet képviselve van. A nagyszámu világiakon kívül igen sok magasállásu pap és szerzetes jelent meg, a kiknek különféle öltözéke rendkívül megálmassá tette a kis város utcáinak képét.

A kongresszus a Santa Maria Maggiore székesegyházban vette kezdetét, ugyanott, a hol 1545. és 1563-ban a trienti zsinat ülésezett. A szent misén Vallusi Jenő trienti herceg-püspök pontifikált. Az óriási templomban több mint kétezer ember volt ez alkalommal jelen, a világ minden részéből összesereglett képviselők.

A mise után a kongresszus tagjai a szeminiáriumi templomba vonultak, melyet ez alkalomra gyűlés teremmel alakítottak át, selyem takarókkal borítva el az előtérkat.

A templom homlokzatán sárga mezőben óriási kék kereszt van elhelyezve alatta ez a felirat:

Havete et salvete
antistites proceres incolae advenae quotquot milites Christi
ab universo orbis pulchro foedere juncti sectam massonum
oppugnantes Tridentinum urbem convenistis Spiritus Dei
inceptis vestris adiat et faveat.

A gyűlés világi elnökévé egyhangu lelkesedéssel Loewenstein-Wertheim Károly herceg s bajor württembergi, bádeni és a hesszeni urakházának örökös tagja és az aranygyapjas-rend lovagja.

A herceg nyolcz gyermeke közül Mária hgnő a solesmesi Sz. Czelijáról elnevezett zárdában Sz. Benedek-rendi apóca, Francziska hercegnő a Szent Ferencz szegény-testvéreknél noviczus, Ágnes hercegnő pedig szintén a solesmesi kolostorban apóca. Loewenstein herceg, kinek egyik testvére Adelheid, Miguel braganzai herceg neje volt, Mária Terézia a főhercegnőnek, Károly Lajos főherceg özvegyének a nagybátyja.

A kongresszus tiszteletbeli elnöke Vallusi Jenő hercegpüspök és Dragó konstantinápolyi pátriárcha lett.

mes rendszabályokkal csorbítják s megengedik, hogy az állam azokkal kénye-kedve szerint rendelkezhessek, — végre a szerzetesrendeket eltörlik és szétszórják. Esztelen dühük azonban leginkább az apostoli szentek s a római pápa ellen irányul. Ezt u. i., mindenekelőtt hamis ürügyek alatt világi hatalmától, szabadságának és jogainak eme védőjaizsától megfosztották, majd sérelmes és a folyton növekedő nehézségek következtében türelmetlen állapotba sodorták, míg végre odájé jutottunk, hogy a titkos társulatok tagjai nyíltan is hirdethetik azt, amit sokáig titokban forraltak, hogy t. i. el kell törölni a pápák egyházi hatalmát is, sőt végleg ki kell irtani magát az isteni jögon alapuló pápaságot. E tényről, ha egyebek nem is volnának, eléggé tanuskodik a beavatottak bizonyosága, kik közül sokan már azelőtt is, s legújabbban ismét bevallották, hogy a szabadkőművesség célja: engesztelhetetlen gyűlölettel üldözni a katholicizmust s hogy addig meg nem nyugodnak, míg mindazt ki nem irtják, amit a római pápák a vallás oltalmára tettek. És, ha talán a főveendő tagoktól nem is követhetik, hogy határozott alakban mondjanak le kath. hitükről, ez távolról sem ellenkezik a szabadkőművesek teljes céljaival, hanem inkább előmozdítja azokat. Így szedik rá u. i. az együgyűeket s kevésbé óvatosakat s körükbe még sokkal többeket becsalnak... Tényleg azonban a szabadkőművesség megengedi, hogy egyes tagjai szabadon vallhassák és védhessék Isten létét vagy nem létét s azokat, kik Isten létét szemtellenül tagadják, épp úgy felveszik, mint azokat, kik Istenben hinni látszanak ugyan, de róla téves fogalmuk van, mint pl. a pantheistáknak; ami nem egyéb, mint az istenség-

Jelen voltak a kongresszuson: Lodovico Marangoni, miogggiai püspök, O. Callagau, nicosiai püspök, Paolo Orio, mantuai érsek, F. Gialdini, monte-pulcziano-i püspök, Schneider vikáris, a bécsi herceg-érsek képviselője, Antonio Polin, adriai püspök, Trauener fels. marienbergi püspök, Aichener brixeni püspök, Marconi és Pallati püspökök, Lazza Rischi vál. püspök Rómából, (egyuttal a végrehajtott bizottság tagja), Casali de Dragó konstantinápolyi pátriárcha, Vicenzó Molo, címzetes püspök (Hallipoli) Schiro (Visco di Gadara) Giacomo Corna-Pellegrino bresciai püspök, Zichy Gyula gróf felszentelt áldozár.

A világi notabilitások közül: Loewenstein herceg (Németország) Schulerburg gróf, Wallbottgróf, Gonzaga Ferdinánd herceg, Taxil Leo, P. Forri gróf, Paganuzzi gróf, Brandis tiroli helytartósági kapitány, Schiffgotsch, Hampsch és Gonsolati grófok.

A kongresszus mindenekelőtt Özsentségének Alliatához intézett, s lapunkban is közölt brevét olvasták fel. Azután Vallussi hercegpüspök fejtegette nagy figyelem között a kongresszus célját, majd Aliata tolmácsolta meghatott szavakban a kongresszus hűségét Özsentsége és Ferencz József császár és király iránt. A világ különböző részeiből háromszáz üdvözlő távirat érkezett. Nagy éljenzéssel fogadták Zichy Nándor gróf táviratát, a ki sajnálatát fejezte ki, hogy a kongresszuson nem jelenhetett meg és hozzájárulását jelentette a kongresszus határozataihoz. Nemkülömben élénk éljenzést kísértc a „Fejermegyei Napló“ üdvözlő-táviratát is, mivel lapunkat a külföldön jól ismerik, mint a katolikus egyház rendithetlen harcosát. A választmány kiegészítésekör lelkes éljenzéssel fogadták Zichy Gyula gróf székesfejervár-egyházmegeyi áldozárnak titkárrá történt megválasztását.

A kongresszus ezután üdvözlő táviratokat

nek bizonyos torzképét elfogadni, de tényleg annak létét megtagadni. Ha pedig ez erős alap egyszer megdöntetik, szükségképp inognak azon igazságok is, melyeknek megismerésére maga a természet vezet, minők, hogy a mindenség Isten szabad akaratából létezik, — a világot az isteni gondviselés kormányozza, — a lélek el nem enyészik s e földi életet más, örökkévaló élet váltja fel. Könnyen bláthatjuk, mivé lesznek a magán- és közérkölcök, mihelyt ismereteink és tetteink ezen természetes alapvelei elenyésznek.

A naturalisták és szabadkőművesek semmit sem híven abból, a mit Isten kinyilatkoztatásából tudunk: tagadják, hogy az emberi nem ösátyja vétkezett s azt tartják, hogy az ember szabadakarata meg nem gyöngült s nem hajlandó a rosra. Sőt ellenkezöleg, annyira magasztalják a természet erejét és fenségét, hogy egyesegyedül behelyezik az igazság kútforrását és szabályát annyira, hogy képzelnem képesek, hogy indulataink megfékezése s kívánságaink zabolázása végett folytonos harcra és csüggedést nem ismerő kitarásra van szükségünk. Innét van, hogy a test szenvedélyeinek oly sok csábót nyújtanak a minden illem és szemérem nélkül szerkesztett ujságokban és könyvekben, s az érzéksiklandó szini játékokban; a természetesség öve alatt ledér eszméket csempésznek be a művészetekbe, s ily módon ravasz fortélylyal tápot nyújtva az elpuhult és kéjelgő testnek, ébresztik gyönyörözékét, hogy annál könnyebben elaltassák az elcsábított erényt. S habár gonoszul cselekszenek is, abban mégis következetesek, hogy ellökve maguktól a mennyei javak reményét,

küldött ő szentségének és Ferencz József császár és királyhoz. Az ő szentségéhez küldött latin szövegű távirat a következő:

Szentséges Atya!

Mi az első trienti kongresszuson összegyűltök, a gyűléssel, melylyel az eretnekek az egyházat és Péter apostoli s éket üldözik, szembe állítjuk lángoló szeretetűnk és alázatos hódolatunkat, s megerősítve azon fegyverekkel, melyet a legnagyobb bölcseséggel Te magad kijelöltél és nyújtottál, a kereszt zászlója alá seregültünk, bízva Krisztusban és Te benned, az ő helytartójában, s reménykedve a Te áldásodban.

Vallusi, Loewenstein, Alliata.

Ő Felségéhez intézett olasz nyelvű üdvözlő távirat a következő:

Az apostoli Felségnek!

Az első szabadkőmives-ellenes kongresszus, mely e kis városban gyűlt össze, hogy küzdjön a szabadkőmiveség, az oltár és a trón közös ellensége ellen mély hódolattal járul Felséged elé, a ki dicsőségének tartja, hogy az Isten kegyelméből viseli a koronát és azon hő imát röpi a mindenteljes Isten trónja elé, hogy "védje, erősítse: a Habsburgok trónját.

Vallusi, Loewenstein, Alliata.

Szeptember 26-án délután az egyes szakosztályok megkezdtek tanácskozásait.

Szeptember 27-én délután óriási körmenet járta be a várost, melyen 94 egyesület vett részt. Triesztből és az egész Dél-Tirolból jöttek egyesületek, valamint az Union Antimassonique főkegyelei. A menetben volt 12 érsek, püspökök, apátok, mind teljes ornatusban és a kongresszus tagjai. Trieszt környékéről különvonatok hozták a népet a városba. A körmenetben több mint tízezer ember vett részt. Leirhatlan látványt nyújtottak a több száz különböző szintű zászló s a teljes ornatusban jelenlevő főpapságnak hossza sora. A körmenetideje alatt a templomok összes harangjai zúgtak, közbe pedig az ágyuk hatalmas dörgése reszkettette meg a levegőt. Soha még hasonló lélekemelő látvány nem tárult szemünk elé. A világ minden részéről összesereglett újságírók is hasonló értelemben nyilatkoznak.

Este az összes templomok és épületek ki voltak világítva. A város által rendezett gyönyörű tűzijáték fényesen sikerült.

üdvöket a mulandókora helyezik s a föld rögökhöz tapadnak.

Ami a családi életet illeti . . . sok, még pedig kath. államban is, csak a polgárlag köztölt házasságok érvényesek, — másutt ismét a törvény megengedi a házassági kötelék felbontását, ismét másutt arra törekszenek, hogy a főbontás minél előbb megengedtesék s ekkép rohamosan oda jutnak, hogy a házasság miáltal s lényege egészen meg fog változni s nem lesz egyéb állhatatlan, ingadozó viszony, melyet a bűnös kéjvágy megteremt és fölbont.

A szabadkőmivesek azonkívül minden erővel arra törekszenek, hogy az ifjuság nevelését is magukhoz ragadják. Tudják u. i., hogy az ifjuság gyengéd lelkületét tetszésük szerint idomíthatják s kényük-kedvük szerint hajlíthatják s hogy így utat találnak oly polgárok nevelésére, minőket ők óhajtanak. Miért is semmi befolyást s felügyeletet sem engednek az egyház szolgáinak az ifjuság oktatására és nevelésére s sok helyen már is keresztültvitték, hogy az egész nevelés világiak kezébe tétetett, hogy az erkölcsök képzésébe be ne folyanak ama legmagasztosabb és legszentebb kötelemek, melyek az embert Istenhez fűzik.

Következnek az állambölcséleti tanok. Itt ismét azt vallják, hogy az emberek mind egyenlő jogúak s semmiben sem különböznek egymástól; természeténél fogva mindenki egyenlően szabad, senkinek sem áll jogában másnak parancsolni, s erőszakot követ el az emberi nemet az, ki a tekintélyt máshonnan származtatja, mint az emberektől. Minden tehát a szabad nép akaratától függ; a nép a hatalom és a jog birtokosa; ha a nép akarata megváltozik, az ural-

Közgyűlés a városnál.

— Saját tudósítónktól. —

Székesfejérvár törvényhatósági bizottsága szeptember 28-án d. e. 9 órakor báró Fiáth Miklós elnöke alatt rendes havi közgyűlést tartott.

Ezen gyűlésre volt kitűzve dr. Major Ferencz főorvosnak, már a lapunkban is teljes terjedelemben közölt nagy fontosságú indítványa a millenium emlékére a Grósz-féle telken építendő iskolára vonatkozólag, hogy az eddigi gyakorlattól eltérőleg, a leány és fiu gyermekek külön taníttassanak.

Az indítvány Havranek József polgármester ajánlata folytán tekintve, hogy a gyűlésen kevés bizottsági tag jelent meg, a jövő közgyűlésre halasztatott.

A tárgysorozatnak második pontja a városi tanács és előterjesztése volt, Vidá Dezső és Solym Lajos vezetőtanítók fizetéseinek emelése tárgyában. Ez az előterjesztés a gyűlésteremben meglehetősen harciasan bangulatot keltett. A nevezett két vezetőtanító fizetésének felemelését azért kérelmezte, mert már régebben ki vannak nevezve vezetőtanítókká, fizetésük azonban ugyanaz maradt, mint a rendes tanítóké.

A tárgyhöz többen szóltak hozzá. [Egyrészt nek nem helyeselte a tanács előterjesztését, hogy tagadják meg a közgyűlés a kérelem teljesítését. A tanács indítványát Fittler Béla tisztii főügyész védte, de nem nagy eredménnyel, mert az első felszólaló Dieballa György beszéde után a biz. tagok nagyobb része belátta, hogy a kérelmezők jogos kérelemmel álltak elő. A tárgyhöz hozzászóltak még Seidl Lajos főkapitány, Tóth Artúr dr. Saára Gyula, kik mind a kérelmezők mellett foglaltak állást, és Alaghy Dezső iskolaszéki elnök, a ki tudomására hozva a közgyűlésnek, hogy meg a kérelmező:ön kívül három vezetőtanító van, a kik éppen olyan joggal kérhetik a fizetés felemelést, mint ezek. A közgyűlés végre oly értelemben határozott, hogy kimondta, miszerint ezáltal minden vezetőtanító 100 frt tiszteltdijban részesül, tekintet nélkül az ötödéves pótlékra.

A tárgysorozat következő pontja a kóbor cigányoknak a sóstón való halászat eltiltására vonatkozott, melyet a mostani bérlő Matusek József vendéglős kérelmezett. Tekin-

tettel azonban, hogy ezen ügyet a rendőr főkapitány elintézte, a kérelmező levéttelni kívánta a napirendről.

A közgyűlés tudomásul veszi a tanács indítványát, hogy a szüret megkezdését szeptember 28-án megengedte.

Városi tanács előterjesztésére a közgyűlés elengedte az izr. hitközségnek a járdalerakási költségek kamatjának lefizetését.

A városi tanács előterjesztését az agg-és szegényintézeti, egy a rendőri foglyok jövő évi élelmezése tárgyában, melyszerint a nyers anyagok szállításának kiküldetési ára adagja után 7-99 krajczárral 9 frtra lesz felemelve — elfogadták.

A városi tanács előterjesztette a székesegyház hátsó tetőzetének kijávitására vonatkozó javaslatát, melyben tudatja, hogy a tetőzet gerenda a templom hátsó felében oly korhadtak, hogy ott már teljesen új gerendázatot kell alkalmazni.

Elsőnek dr. Saára Gyula szólalt fel, mivel azt tapasztalta, hogy nagyon is lassan megy az építkezés, amit részben talán a kiküldött felügyelőknek tulajdonítható. Hibáztatja a tanácsot, hogy miért nem határozott már először úgy, hogy a kijávitást teljesen új gerendával eszközözljék.

A támadásra Havranek József polgármester válaszolt. Ő inkább azt tapasztalta, hogy az építés — tekintetbe véve a körülményeket — gyorsan ment. A mi pedig a felügyelői bizottságot illeti, annak tagjai inkább ismerést érdemelnek, mint támadást a fázadozásaiért.

Tóth Arthur s dr. Saára Gyula felszólalását pártolja, miután ő is tapasztalta, hogy rendkívül lassan halad az építkezés.

Pénzes Imre is felszólalt s többek között azt állította, hogy az anyak roppant drágán lesz vége, mert a kereskedők sokszor a rendes haszon mellett még 30-40%-nyi nagyobb haszonnal számíttják fel az anyagjaikat.

Az elnököl főispán figyelmeztette a szót, hogy ez gyanúsítás, de Pénzes Imre kijelenté, hogy adandó alkalommal a számadásokból ki fogja mutatni állításának valódiságát.

Havranek József polgármester kijelenti, hogy Pénzes Imre gyanúsítása nem való, mert a terv készítésekor a költségvetés a mérnöki hivatal megvizsgálta és azt helyesnek találta.

kódokat meg akarjuk ellenére is szabad trónjaitól megfosztani. Minden polgári jognak és kötelességnek kútforrása és alapja a nép s a modern tanok szerint szervezett államhatalom. Az államnak azonkívül atheusnak, vallástalanak kell lennie: a vallások különféle alakjait tekintve, semmi ok sincs arra, hogy miért részesüljön ellenben az egyik a másik fölött, mivel azok különben is egyenlő értékűek.

Mi tehát a szabadkőmiveség, s mily utakon jár, eléggé látható azokból, miket röviden érintettünk. Főelveik annyira és oly szembe-tűnően ellenkeznek a józan észszel, hogy azoknál károsabbak nem is képzelhetők. Örületes istentelenség s vakmerő go oszág u. i., ki akarni irtani az Isten által alapított vallást, megsemmisíteni az ő világ végéig fennmaradó egyházat s 18 század után visszaállítani a pogányságot az ő erkölcsével és szokásaival . . .

Egyébiránt a felemlített forradalmi tévedésekből a polgári társadalomra származhatik a legnagyobb veszély. Eltűnő az Isten és törvényeinek félelme, az emberek megvetik a fejedelmek tekintélyét, s ha megengedjük a zendüléseket, s ha minden vágy szabadon kielégíthető, akkor csak a büntetés félelme fogja fékezni az embereket s ez szükségképpen a fönnálló társadalmi rend felbontását fogja maga után vonni, sőt csakugyan ezt akarják már s ezen törik fejüket a jelen társadalom megrontását célzó kommunisták és szocialisták egyesült seregei. Ne mondja a szabadkőmiveség, hogy ezeknek szándékaitához semmi köze, mert hiszen, elveiket javálva s tanainak lényege közös a vagyonközösség hirdetőivel. Ha nem rögtön, ha nem is mindenütt esnek ezen végletekbe, ha nem elveiknek s nem is önmaguknak

köszönhetik, hanem az isteni vallás hatalmának melyet kioltani nem lehet és a józan emberek azon részének, kik a titkos társulatok rabágtól irtóznak, örült igyekezeteiknek állhatatosan ellenálnak.

Vajha gyümölcséről itélnék meg az emberek a fát, s megismernék a minket fenyegető romlást s látnák a jövőben rejlő veszélyek magvát és fejlődését. Az ellenség ravasz és álnok; itt a népek, amott a fejedelmeknek hizeleg, — mindkettőt szép szóval hitegeti s fogva tartja.

A királyokhoz a barátság örve alatt közeledvén, azt akarják a szabadkőmivesek, hogy a királyok segédkezet nyújtsanak nekik a katolicizmus elnyomásában, hogy erre mindinkább ösztönözzék, azt a megátalkodott rágalmat hirdetik, hogy az egyház bitorolni akarja a fejedelmek jogait. Uralmukat ily módon biztosítván, vakmerően kezöbe kerítették az állami hatalmat, aláásták a birodalmak alapjait, sőt készek voltak üldözni, meggyalázni, elűzni a fejedelmeket, mihelyt másképen intézkedtek mintsem nekik tetszett. Hasonlóképpen behalózták a népeket is. Tele torokkal szabadságot, jólétet hirdetve, azt állították, hogy az egyház s a fejedelmek okai a nép szolgaságának és szegénységének, azután a népek odakiáltották, hogy ha sorsán javítani akar, mindkettőt ostromolja s döntse meg. Mindazonáltal a kilátásba helyezett javakra nézve nagyobb volt a remény, mint az eredmény, sőt ellenkezőleg elnyomattatván a nép, nyomorúságában még azon vigasztalást is kénytelen nélkülözni, melyben a ker. intézmények mellett könnyen és bőven részesülhetett volna. Amde mindazok, kik az istenileg megállapított rend ellen föllázadnak,

A közgyűlés S a y Ferencz, Winkler Vilmos és Seidl Lajos felszólalása után elhatározta, hogy a hátsó tetőzet teljesen új anyaggal lesz restaurálva.

A városi csordák, gulyák és csürhék pásztorainak őrzési illetménye tudvalevőleg az általunk örözt állapot mennyisége szerint jár. Most pedig ez évben a marha és a sertésvesz miatt az illetmény igen kevés lenne, elhatározta a közgyűlés, hogy a fizetésüket a házi pénztár fogja eszközölni.

Havranek József polgármester előadta, a régen vajvudó igazságügyi-palota ügyét. Most is ott vagyunk a hol 10 évvel ezelőtt. Ugyanis 1885. évben a hadügyminiszter azt az ajánlatot tette a városnak, hogy hajlandó átengedni a katonai süttő épületét, az igazságügyi palota helyének, egy hasonló vagyis 54,000 ft értékű épületét. Ez ajánlatot akkor nem fogadta el a város, hanem azt az ajánlatot tette az igazságügyi miniszternek, hogy ha megszerzi ezen épületet, akkor a város épített egy igazságügyi palotát, mert nagyobb áldozatra nem hajlandó.

Az igazságügyi miniszter lépéseket tett a hadügyminiszternél, honnan ugyanazon feltételeket kötötték ki mint 1885-ben. A hadügyminiszter választá Dittrich Szilárd indítványára az igazságügyi miniszterhez fogják felterjesztani.

A polgármester jelenti, hogy a város által a székesfejérvár-sárbogárdi vasutra megszavazott összeg első részleteül 16,666 ft 66 kr lesz kifizetve. A közgyűlés tudomásul veszi, s egyszersmind elhatározta, hogy a vasut igazgató-tanácsosál a város részéről Havranek József polgármester lesz bejelentve.

Tomsich Gyula gazdasági tanácsos egy önkézzel rajzolt tervet mutatott be a közgyűlésnek, mely a megyeház ellőtti tér parkozását ábrázolja. A terv nagy helyesléssel találkozott, egyedül baj a keresztül vitelnél csak az, hogy vízvezeték hiányzik a városban, s így a parkozás öntözése nagyon bajos.

A terv ellen csak Alaghy Dezső beszélt, nem találta azt helyesnek, mert arra a térére szükség van, mivel egyik legnagyobb forgalmu hely. — A közgyűlés a tervet átadja elbírálás céljából a városi építészeti-kereszteti- és építési szakosztályoknak.

kevelységükért rendszeren egy büntetettnek, — hogy ép ott bukkannak nyomorra, a hol aladást vártak, s merész vágyaiknak megfelelő életet... Ezeket látva, az illenék a böles állami hatalomhoz s a közjó érdekében üdvös is volna, ha a fejedelmek és népek nem szövetekezének a szabadkőmivesekkel az egyház megrottására, hanem inkább az egyházzal a szabadkőmivesek támadásainak visszaverésére.

Titeket pedig, tiszt. Testvérek, kérve kérünk, hogy Velünk egyesülve, minden módon iparkodjatok kiirtani ezen a társadalom minden rétegén rágódó mérget... Minden takargatás nélkül ki kell mutatni, miben áll a szabadkőmiveség; szóval, tettel, pásztorlevelekkel fel kell tárni az enemi társulatok fogásait, csáb-szerzeit, nézeteknek gonoszságát, tetteik utálatos voltát... Továbbá kitarító tanítás és lelkesítés által arra kell birni a nép zömét, hogy a vallás igazságait szorgalmasan tanulni igyekeznek; e végből nagyon ajánljuk, hogy korszerű iratokkal, sz. beszédekkel, azon sz. igazságok elemeit magyarázzátok, melyek a ker. bölcsességet alkotják. Ezzel azt érjük el, hogy az emberek elméje a tudomány segélyével ki-jozanodik s a tévely sokféle alakjai, a bün különféle csabítása ellen megizmosodik, főleg napjainkban, midőn oly nagy az irásban a szabadosság s oly kielégíthetetlen a tanulási vágy... Ily fontos, dicső cél azonban azon világi férfiak közreműködését is kívánja, s kik a vallás s a haza szeretetét jámborsággal és tudomány-nyal egyesítik. Tömörítvén ilyképen az erőket, arra törekedjétek, tiszt. Testvérek, hogy az emberek az egyházat megismerjék és szeressék, mert minél jobban ismerik, mentül nagyobb lesz az iránta való vonzalom, annál inkább kerülők megutálják a titkos társulatokat.

A közgyűlés 11 órakoz ért véget. A jegyző-könyv hitelesítésére dr. Saára Gyula és Pálffy Károly kérettek fel. A jövő közgyűlés október 29-én lesz.

A magyar nők tiltakozása.

A lapunkban közölt felhívás olvasó közönségünk körében is lelkes viszhangra talált és mindenfelé megindult a mozgalom, hogy a tisztességes magyar nők egyike se hiányozzék azoknak a tiltakozóknak a sorából, a kik Ós-Budavárának erkölcselensége és vallást sértő mutatványai ellen felemelik tiltakozó szavukat.

Naponként jönnek hozzánk a helybeliek és vidékiek kérelme, a melyben tiltakozó i-veket kérnek s bizonyos, hogy rövid idő alatt ezekre fog menni a tiltakozó magyar nők száma.

A számos kérdezősködére itt megjegye-zük, hogy aláírási ivet akárki nyithat s ha az általunk küldött ivre nem férnének el a nevek egy tiszta iv is csatolható hozzá.

A mint fővárosi levelezők sürgönyzi, a budapesti főkapitányság átirt Ós-Budavára igazgatóságához és megtiltotta, hogy erkölcs-telen muatozásaik közben papi ruhát vagy ke-zerszet használjanak.

Ez azonban nekünk nem elég! Követeljük, hogy ez a bünbarlang bezárássék és a bünösök megbüntessenek.

Föl tehát magyar nők! Az elégtételt kö-vetelők közül ne hiányozzék egyikünk sem. Tiltakozzunk!

A mai napon a következők küldötték be tiltakozásukat.

Székesfejérvárról

Özv. P. Horváth Jánosné, Balog Jánosné, Balog Ferencné, Tunner Sándorné, öz. Virág Jánosné, öz. Mihályi Józsefné, Peji Mária, Németh Róza, Szabó Józsefné, Halász Istvánné, Gabravits Istvánné, Zámbo Jánosné, Jankovits Jánosné, Héj Ferencné, Béla Jánosné, Arany Józsefné, Jankovits Istvánné, Arany Istvánné, Arany Jánosné, ifj. Arany Józsefné, Gothárdy Istvánné, Arany Ferencné, ifj. Arany Jánosné, Bakos Ferencné, Fekete Istvánné, Bognár Józsefné, Bakos Istvánné, Lencsés Józsefné, Antal Józsefné, Tóth Mihályné, Lencsés Jánosné, Takáts Miklósné, Mihályi Józsefné, Nyári Jánosné, Szabó Ferencné, Bernáth Józsefné, Szemler Józsefné, Jankovits Józsefné, Vinczai Istvánné, Végh Jánosné, Hegedűs Jánosné, Réti Józsefné, Réti Rozália, Cser Istvánné, Nyitrai Jánosné, Cser Jánosné, Nemes Jánosné, Pap Jánosné, ifj. Vég Jánosné, Vinczai Józsefné, Kiss Istránné, Frank Jánosné, Pap Györgyné, Dobos Istvánné, Béres Istvánné, Ács Ferencné, Fister Istvánné, Tóth Mihályné, Róka Istvánné, Susanszky Imréné, Czenczi Jánosné, Mocsári Józsefné, Horváth Luiza, Harscsa Liza, Vargha Istvánné, Horváth Mihályné, Varsányi Józsefné, öz. Paksi Ferencné, Kovács Jánosné, Poleszák Mihályné, öz. Bejczik Imréné, Gothárdi Már-tonné, Radits Györgyné, Homoki Ferencné, Zsigmond Józsefné, Szabó Jánosné, Jankovit-Érzsébet, Jankovits Mihályné, Pap Istvánné, Kéri Józsefné, Lencsés Jánosné, Kaji Istvánné, öz. Simon Istvánné, Pajer Antalné, Vinczai Istvánné, Tóth Mihályné, Tombor Mihályné, Varga Józsefné, Bucsi Teréz, Kósa Katalin, Sturm Fáni, Schwarzinger Anna, Szabó Mária, Gebauer Anna, Niksz Mária, Fröschl Mariska, Csizmadia Julia, Rézmann Anna, Németh Teréz, Budai Katalin, Bucsi Anna, Modreczky Mária, Szita Julianna, Loór Róza, Loór Irén, Bendig Érszike, Baibli Anna, Loór Erzsi, Loór Nándorné, Szatmári Katalin, Bognár Erzsi, Pintér Mari, Pintér Borbála, Sumisics Rozália, Gábor Anna, Sziks Anna, Paulusz Anna, Sziks Mariska, László Rozália, Pintér Istvánné, Antal Jánosné, Mikó Anna, Györe Ferencné, Németh Anna, Györe Julianna, Sziripp Mária, Mikó Mária,

Boda Anna, Mikó Julia, Mikó Erzsébet, Farkas Mária, Farkas Erzsébet, Sziripp Julianna, Tóth Györe Erzsike, Sturm Józsefné, Sturm Erzsike, Babics Mátyásné, Noftzer Ferencné, Moharos Ferencné, Vihart Anna, Holtig Erzsébet, Ujcz Ignácné, Farkas Mária, Ackermann Mari, Csóri Teréz, Csóri Mária, Balog Julia, Nyikos Anna, Gabrovics Teréz, Málics Teréz, Varga Józsefné, Horváth Lajosné, Horváth Erzsike, Kósa Mari, öz. Horváth Józsefné, Kósa Györgyné. — Összesen: 157.

Rácz-Almásról a következő tiltakozást kaptuk:

Tekintetes Szerkesztőség!

A f. hó 10-én a magyar nőküz intézett felhívást alolítottak is magunkévá tesszük, midőn „Ós-Budavárban” elkövetett legszentebb jelvényünk a kereszt meggyalázása és hitbeli sérelmünk orvoslásáért elégtételt követelünk: Kemény Kálmánné, Máhr Nándorné, Berkes Sándorné, Kolossváry Irma, Barcza Gáborné, Lehoczky Dánielné, Somogyi Istvánné, Bencz-kober Mihályné, Pinthoffer Antalné, Haák Jánosné, Milus Jánosné, Hofgort Anna, Hakk Ju-liska, Hakk Istvánné, Rézmann Pálné, Miss Jánosné, Tifinger Istvánné, Sör Ferencné, Kálmán Istvánné, Morva Istvánné, Felhői Istvánné, Rapai Mihályné, Szabó Mihályné, Vörös Jánosné, Gölle Józsefné, Pauler Antalné, Vagner Györgyné, Vagner Nándorné, Braun Mihályné, Spontsek Györgyné, Láng Mihályné, Supka Istvánné, Bauer Endréné, öz. Patkó Gyuláné, Szirincez Jánosné, Viola Antalné, Szlaboda Györgyné, ifj. Kovács Andrásné, id. Kovács Andrásné, Almássy Józsefné, Kecskés Jánosné, Jakab Mihályné, Holmár Mihályné, Kigler Istvánné, Miss Katalin, Prém Józsefné, Hauser Györgyné, Krolik Istvánné, Dénes An-talné, Schmiéd Mária, öz. Herbsztné, Fekete Jánosné, Dénes Anna, Gölle Istvánné, Gajnozi Péterné, Weiland Józsefné, öz. Ritter Istvánné, Csanády Jánosné, Szukob Józsefné, Szukob Erzsi, Patkó Károlyné, Horváth Istvánné, Zab Anna, Zsigmond Mihályné, Kecskés Sándorné, Sör Lajosné, Szakács Ignácné, Svetezky Andrásné, Kovács Jánosné, öz. Pabrangyi Istvánné, Holupka Jánosné, ifj. Holupka J.-né, Szabó Andrásné, Vas Józsefné, Dékány Józsefné, Gáll Jánosné, Konics Györgyné, Kaszás Józsefné, Kecskés Györgyné, Pintér Ferencné, Tóth Jánosné, Vida Mihályné, Szabó Jánosné, Kecskés Jánosné, Puskás Sándorné, Hollmár Erzsébet, Farkasdi Györgyné, Nekpisszer I.-né, Nekpisszer Károlyné, Márkovics Józsefné, Fresl Mártonné, Molnár Józsefné, Kálmán Jánosné, id. Jankovits Istvánné, ifj. Jankovits Istvánné, Czékly Ferencné, Szloboda Jánosné, Vadász Andrásné, Kaszás Ferencné, Sör Ignácné, Idős Ferencné, Vuja Andrásné, Sörös Mártonné, Knajterer Anna, Pacozna Istvánné, Pacozna Margit. Összesen: 108. Kelt R á c z - A l m á s, 1896. szept. 20-án.

HIREK.

— Személyi hir. Steiner Fülöp dr., megyés püspök 29-én reggel Alcsuthrói Buda-pestre utazott Streit Ferenc udvari papja kíséretében, hogy a főrendiházi tárgyalásokon részt vegyen.

— A király unokája. Ischlben ma dél-előtt keresztelték meg Ferenc Salvator főherczeg és Mária Valéria főherczeg-asszony újszülött leányát a királyné jelenléte-ben. Az újszülött Hedvig, Mária Immaculata Ignatia nevet kapott. A keresztanyai tisztet Mária Immaculata főherczegasszony töl-tötte be.

— A váci püspök jótékony-sága. Schuszer Konstantin váci püspök Kun-Szent-Miklóson remek iskolát épített, melynek építési költségei a tizenöt ezer irtot meghalad-ják. Vasárnap szentelték föl a község díszét. A fölszentelésen Csávolszky József váci kanonok vett részt és lelkes beszédet intézett

a nagyszámu hallgatóságához. Mindenki áldotta a püspök jó szívét, a ki megérti hiveinek nélkülözését és igazi atyai szeretettel iparkodik azon segíteni.

— **Bérmálás Acsán.** Mint levelezünk írja dr. Steiner Fülöp Székesfejérvár püspöke mult vasárnap osztotta Acsán ki körülbelül 800 hívőnek a bérmálás szentségét. A főpap Alesutról József főhercegtől vasárnap reggel jött át Acsára. A község határánál, daczára a szakadó esőnek, a község majdnem összes lakója élükön husz tagból álló lovasbandériummal, az iskolás gyermekek nemzeti színű zászlókkal fogadták a szeretett főpásztort. Itt Kovács Alajos főhercegi uradalmi intéző, iskolaszéki alelnök üdvözölte gyönyörű beszéddel a püspököt, a ki megható szavakkal tolmácsolta köszöntét a lelkes fogadtatásért. Nem messze a községtől diadalkapu volt fölállítva, a hol Benecsik József községi jegyző üdvözölte, az előljáróság élén, a község nevében a püspököt. A menet a templomhoz érve, a mely szebbnél-szebb élő virágokkal volt ez alkalommal díszítve, sorfalat képezett s ünnepélyes komolysággal várta az érkező főpásztort, a kinek a templom ajtóban Kuthy Márton apát-kanonok, kerületi főesperes nyújtotta át a szentelt vizet. A püspök ünnepélyes szent misét mondott, a melynél Kuthy Márton apát-kanonok, Keifler János ker. alesperes, Rácz Ferenc csákvári, Ramsperger János száári, Schier József pátkai, Fritzenschaft vértés-boglári plébánosok és Streit Ferencz püspöki szertartó segítkeztek. A szent mise végeztével dr. Steiner Fülöp gyönyörű szent beszédet mondott, a melyben lelkes szavakkal esetelte a bérmálás szentségének a lelki életben való nagy fontosságát. Utána a bérmálándók megújították a keresztségi fogadalmaikat és letették az ünnepélyes hitvallást. A bérmálás szentségének kiosztása fél 1-ig tartott. A szent ténykedések végzése után a plébánia lakba vonult a püspök, a hol a kerületi papság, az iskolaszék és előljáróság tisztelgését fogadta. Ebéd alatt felköszöntést mondott maga a püspök József főhercegre, mint az acsai plébáni patronusára és éltette egyszersmind Libits Adolf kir. tanácsost is, mint a fonséges kegyur jelenlevő képviselőjét. Libits Adolf pedig a püspökre emelte poharát. A főpásztor délután 5 órakor távozott Acsáról és visszament Alesutóra. A határig lovasbandérium és a kocsi sora kísérte, a hol szívélyes szavakban búcsuzott el a község lakóitól.

— **Plébánási vizsgák.** A gyulai Ferencz polgárdi helyettes plébános, Látics György Horváth Imre székesfejérvári és Kaiser Károly vörösvári s. lelkészek f. hó 29-én illetve 30-án tették le a legjobb sikerrel plébánási vizsgájukat. A vizsgáló bizottság elnöke volt: Prifach József pápai praelatus, nagyprépost, vizsgálók pedig Mayer Károly egyházjogból, Szubovics Jenő kanonokok erkölcs és lelkipásztorkodástanból, Krenocz Ignác papnöveldei aligazgató dogmátiakából.

— **Iskolaszéki ülés.** Az iskolaszék szeptember hó 27-én délelőtt ülést tartott, melyen végre valahára megoldást nyert a vizvárosi iskola vezető tanító választásának ügye. A vezető tanító állásra két pályázó jelentkezett. Gyurtsik Márton és Nyéki Jenő tanítók. A választást dr. Fanta Adolf vezette, melynek eredménye az, hogy Gyurtsik Márton 11, Nyéki Jenő 8 szavazata ellenében megválasztott vezető tanítóvá. Ezután Alaghy Dezső vette át az elnöki széket. Rainics Mátyas választása jóvá lett hagyva a miniszter által. Hang Mária és Grensperger

István ujonnan választott tanítókat letették a hivatalos esküt. Az összes tanítókban beiratkozott 3454 tanuló. A tankötelesek létszáma azonban 5517. Az elnök bejelenti, hogy a női kereskedelmi iskola helységűl a polgári leányiskolában adott egy tantermet dr. Faludi Miksa igazgató kérelmére. Azonban kikötötte, hogy hozzon fegyelmi szabályokat mert a szaktanfolyam leánykái nem a legjobban viselték magukat a mult tanév alatt. — A pápai gazdasági tanintézet nyári tanfolyamára tudvalevőleg Bogárd Antal és Magó Károly tanítók mentek el. A nevezett tanítók most bemutatják az ülések az ott nyert előmeneteli bizonyítványaikat, mely szerint Magó Károly kitünő és Bogárd Antal jeles eredményt kapott. Magó Károly meg azon kitüntetésben is részesült, hogy a közoktatási miniszter meghívta egy országos gazdasági tanintézet tervének kidolgozására.

— **Schlauch bibornok Debreczenben.**

Schlauch Lőrincz, Nagyvárad bíboros püspöke 26-án délután a négy órai vonattal érkezett Debreczenbe s a katolikus egyházfejdelmet a legnagyobb magyar református városban diadallal fogadták. A bibornok elé Püspök-Ladányig felöltözött ment s mikor a vonat a pazarul felszított pályaudvarba berobogott, hatalmas éljenriadal hangzott fel. Az üdvözölő beszédek után a kardinális a város híres ötös fogatán hajtattott át az utcázkon, amelyekben az egyesületek lobogókkal és a katolikus iskolák növendékei álltak sorfalat. Az utcázkon folyton hangzott az éljenzés, mely tartott addig, míg a díszes menet a templomig nem ért, hol hatalmas diadalkapu volt felállítva, ezzel a felirattal: Áldott a ki az ur nevében jön. A házak, a templom, nemzeti, a város színeit, ugyszintén a bíboros és a pápa színeit képező lobogókkal vannak feldíszítve. A templomba érkezéskor felhangzott a kóruson az „Ecce sacerdos magas” dallama, a katolikus iskolák leány növendékei pedig virágot szórtak a főpap útjára. Rövid ima után a bibornok Wolafka püspök lakására vonult, hol a küldötségeket fogadta. Este a debreczeni városi daleylet szerenáddal tisztelte meg az egyházfejdelmet. A bérmálás vasárnap vette kezdetét, ugyanaznap estéjén pedig fátylas menet volt a kardinális tiszteletére, aki csak kedden utazott el Debreczenből.

— **Eltűnt leány.** Hétfőn, szeptember hó 28-án Krausz Mór székesfejérvári lókereskedő leánya eltűnt hazulról s még a mai napig sem került meg. Az eltűnt leány néma és beteges s így nagyon alapos a hozátartozóinak aggodalma, hogy valami szerencsétlenség érte.

— **Aranylakodalmak a Hofburgban.** A bécsi Hofburgban érdekes családi ünnep lesz a napokban. Friedl János főlámpagyújtó, ki most töltötte be 86-ik évét és 77 éves felesége aranylakodalmukat tartják meg. Friedl 55 év óta él a Hofburgban, melynek e szerint ő a legrégebb lakója. Büszkén mondhatja el, hogy három uralkodó alatt szolgált, mint udvari lámpagyújtó.

— **A sziriai keresztényekről.** Szíriában, — írja egy odaváló lelkész, — rendkívül szomorú a keresztények sorsa. Már csaknem két év óta nincs aratás. Ha vetnek is, nem arathatnak a török-kurdok miatt, kik falukat felégetik, vagyonukat, nőiket elrabolják és a férfiakat, a hol csak tehetik, válogatott kínzások után megölik. És főleg vallásuk miatt szenvednek. Pedig a szír keresztények nagyon egyszerű, csendes emberek. Földművelésből élnek. De a más, a törökök földjeit is művelik, még pedig úgy, hogy a termés két harmadát a földesurnak kell beszolgáltatniok s csak egy harmada marad meg nekik. Maguknak földet birni nem szabad. A földet fackéval szántják és sokszor nyolcz bivalyt is befognak, hogy fel tudják hasítani a földet, melyet a nap heve kökeménységűvé szárit. Házaikat kőből építik.

Oldalt csak az erős faajtó van. A vilagosságot a lapos tetőn levő nyílásokon kapják. Elelmük leginkább növényi termék. Ruházatuk a vagon állapota szerint különböző. A szegény férfiak lobogós ruhát viselnek, melyet a derékukon bőr-öv szorít össze. A gazdagabbak nadrágot viselnek. Sajátszerű a felső ruhájuk. Alig gombolós kabát; derékig egyezik a mi testhez álló kabátainkkal. Derékban azonban száz meg száz ránczba van szedve s leereszkedik egész a térdig. A nők egy darabból álló földig érő ruhát (oima) viselnek, ennél is, mint a férfiaknál, elmaradhatatlan a derék-öv.

— **Zarándoklat szent István ereklyéjéhez.** Budakeszről f. hó 28-án különvonattal 280 zarándokl érkezett szent István koponya ereklyéjéhez Bubicz Ferencz plébános vezetése alatt.

— **Szent István ereklye betétele.** Szent István koponya ereklyéje a negyvennapos kitétel után ma este 1/9 órakor tétetett be a hívek nagy sokasága jelenlétében. A loretoi litánia elmondása után ünnepélyes Te Deum tartottat A szent ténykedést Grensperger István apátplébános tartotta Látics György lelkész és Chay Antal karkaplan segédlete mellett.

— **Rendületlenül.** A magyar költészet egyik legnemesebb alakjának szobra díszíti Székesfejérvárt. A Szózat költője meghalt, de neve és művei élnek s a honfiai kegyelme szoborral emelt neki szülőföldjének székhelyén. Ugyanígy egy nagy társaskör alakult, élén legelőkelőbbjeinkkel, s mely hogy nemes irányu törekvéseit nevében is kifejezze Vörösmarthy körnek nevezte el magát. Távol tőlünk a gondolat, hogy a kör élettelen voltával foglalkozunk. Tudja azt már mindenki, hogy ez a kör létezik ugyan s anyagiakban nem szűkölködik, de az életnek semmi jelét nem adja. Tudja mindenki, hogy ez a kör, melynek köteleessége lenne, minden társadalmi mozgalomnak élén állani, olyan csendesen, szerényen viseli magát, mintha félne attól, hogy valaki létezését felfedezhetné. Am tegyen ez a kör úgy, a hogy legjobbnak látja, vagy helyesebben aludjék egész éven át, de ne feledkezzék meg arról a kötelezettségről, a melylyel Vörösmarthy emlékének tartozik, a kinek nevét ezekről használja. Szeptember 29-én volt a nagy költő neve napja és Székesfejérvár a nagy költő emlékéhez méltó ünnepélyvel ülte meg ezt a napot. A ki azonban azt hiszi, hogy ennek az ünnepélynek élén a Vörösmarthy-kör állott annak a jámbor embernek megmondjuk, hogy minden tényező inkább volt jelen ezen az ünnepélyen, mint a Vörösmarthy nevét viselő kör. Nem, ne vádolja senki ezt a kört, hogy ez ünnepélyre bármiként is lefolyt. Még a létszámát is kerülni tudta annak, hogy ezzel az ünnepélyvel valamilyen összeköttetésben áll. (Hacsak annak nem vesszük azt a korszort, melyet a szoborra helyeztet). A déli vasut-társulat dalárdája rendezte a 28-iki ünnepélyt. Az említett napon este az egyleti helyiségűl a vasuti műhely zenekarának kíséretében 100 lámpion, 30 fátyla s 15 drb. magnesium fátyla fénye mellett imponzáns menében vonult Vörösmarthy szobrához a dalárda, hogy ott letegyék a nagy költő emléke iránti hódolatuk s tiszteletük jeleit a bábér korszort. Az ünnepélyt szavalatokkal s dalokkal követték egybe, melyek közül különösen a dalok hatották meg a nagy közönséget, mely körülvette őket. Az ott egybegyűlt tömeget 3000 főre lehet becsülni. A műsor a következő volt: 1. Kölcsey-Erkel „Hymnus” énekelte a dalárda. 2. „Ünnepi beszéd” tartotta Orbán Ferencz. 3. „Honfidal” énekelte a dalárda. 4. Vörösmarthy „Hymnus” szavalta Barkács Imre. 5. „Nem tudom én mi a bajom” énekelte a dalárda. 6. Vörösmarthy „A hontalan” szavalta Gerbán Ferencz. 7. „Szózat” énekelte a dalárda. — A szoborra még korszort helyeztet az iparos ifjak önképzőköre és a Vörösmarthy-kör. — A menet az ünnepély végeztével a sokaság sorfala között ismét visszatért az egyleti helyiségbe.

— **Jöjjetek ki a sekrestyéből.** Evvel a szózatall Bausa bitoros firenzei érsek főpap levelet intézett papságához, melyben kifejtvén, hogy Európa kultur államában a papság állapítván meg a népeknek nemcsak szellemi, vallás-kerkölcsi, hanem egyuttal ipari és gazdasági életét is, kimondja a tudós főpásztor, hogy jelenleg, midőn az európai kultúr népek, köz- és magánéletükben a pogány, Istentől elfordult, önző gondolkodás és élet útjára kezdenek térni, a papságnak kötelessége a sekrestyében való elzárkózottságot abban hagyni és kilépni a világba s megkezdeni az emberek lelkeinek és testének minden oldalú gondozását, úgy, mint a hittérítői pogány őseinkkel tették, hogy ekkép a kereszténység szelleme az államok minden porzikáját újra áthassa. Hogy a katolikus papság a kultúr társadalmak testi-lelki újjászervezésének hivatására nézve páratlanul áll, protestáns szociál-politikusok is elismerik. A protestáns papság a hívek lelkiéletének a kifolyása, a hívek silyedésének a kifejezője; míg a kath. egyházban az Istentől eredő hivatás a küldetés magában hordja a hívek Istenhez való felemelésének minden biztosítékát. Meus Sana in corpore sano. Ez az elv kötelezi a kath. papságot, hogy hívei testi jólétére is kiterjessze emelő befolyását. „A pap, így szól nem rég Londonban a kristály-palotában egy kiváló szociál-politikus, legrátermettebb tanácsadója a népeknek, a parasztnak és munkásoknak oly kérdésekben is, melyek testi jólétükre vonatkoznak. Nem szabad felednie soha, hogy a gondjaira bízott személyeknek nemcsak lelkiük, de testiük is van. Más részről, nem feledheti a lelkipásztor soha, hogy a testi lélekből él s minden igyekezetét első sorban a lélek egészségére kell fordítania, mert a nemzeteket anyagilag, testileg is nyomorultakká a — büni teszi. Mit lehetne Európa népeiből újra alkotni, hogyha az elidegenedettek az egyház keblére visszahajolnának, az el nem idegenedett vagyis kath. népek körében pedig a pasztoráció, a lelkipásztori gondozás sok helyen ámos vagy bérencszerű nem volna!

— **Katholikus gimnázium Debreczenben.** A debreczeni róm. kath. főgimnázium létesítése — mint levelezőnk távirja — immár teljesen biztosítva van. Schlauch Lőrincnek azon aggodalmait, a melyeket Debreczen város közgyűlése által a gimnázium segélyezéséhez kötött feltételek miatt támasztott, sikerült eloszlattani és mostani látogatása alkalmával biztosította debreczeni híveit, hogy a korábban felajánlott 150,000 frtot kiízzeti.

— **Kiket élt tul Viktoria királynő?** Viktória angol királynő tudvalevőleg szeptember 23-án az uralkodás oylan korát érte el, a minőt egyetlen elődje sem. Uralkodásának ideje alatt túlélt: 1. A Titkos tanácsnak valamennyi tagját, a ki 1837-ben életben volt; 2. valamennyi pert, a kinek 1837-ben meg voltak czimei, earl of Dornley kivételével, a ki akkor 10 éves volt, és earl Nelson kivételével, a ki akkor tizenégy éves volt; 3. az alsóház valamennyi tagját, a ki a kirytynői trónralépések képviselő volt, Gladstone, Charles Villien, a mostani worthumberlandi herceg, earl of Menborough, earl of Mansfield és John Temple Leader kivételével; 4. túlélt tizenegy lord-kancellárt, tiz miniszterelnököt, hat alsóházi speakert, öt canterbury-i érseket, hat yorki érseket és öt katonai főparancsnokot; 5. túlélt azokat a hercegeket és hercegnőket, márkákat és márkínőket, a kik 1837. óta viselték e címeket; 6. túlélt a Jockey-klubnak valamennyi tagját, a ki 1837. óta lépett a klubba; 7. túlélt az Egyesült-Államoknak tizenhét elnökét, túlélt tiz kanadai alkirályt, tizenöt indiai alkirályt és Franciaországban egy királyt, egy császárt és hat köztársasági elnököt látott kormányozni.

— **Duhajkodó részeg legény.** Hétfőn d. e. Vég h István parasztleány még nem akart felhagyni a vasárnapi vig élettel. Jókod-veben elkezdett parasztvirtusokat produkálni, beverve a Sár-utczában levő házak ablakainak egy részét. De megkeserült, mert az üveg felvagdalta kezét, melyet aztán a falhoz törült. A duhögő részegét a rendőrség józanította ki.

— **Áttérés.** Feltűnést keltő kikeresztelkedés híre terjedt el ma Debreczenben. A város legelső virilitájája és leggazdagabb lakosa, Steinfeld Mihály, a 4000 holdas macsei pusztá birtokosa, egész családjával együtt az izraelita vallásról a római katolikus vallásra tért át. Az áttérés Schlauch Lőrincz a nagyváradai bitoros jelenlétében a mai napon meg is történt.

— **Külföldiek Apponyi grófról.** A külföldi parlamentnek neves tagjait, akik az interparlamentáris konferencián itt voltak Budapestben, megkérte egyik lapjárunk, hogy nyilatkozzanak az iránt, minő hatást tett rájuk Apponyi Albert gróf. Ezek között Passy francia szenátor azt mondta, végtelenül sajnálja, hogy nem tud magyarul, már csak azért is, mert a legnagyobb élvezetek közé tartozhatik Apponyit magyarul hallani. Kívánja, hogy Isten adjon Magyarországnak sok olyan hazafi és államférfiut, mint Apponyi Albert gróf. Descaamps belga szenátor Apponyit a legnagyobb szónoknak mondja, a kit valaha hallott. Rahn hollandiai szenátor nem hallott nálnál jobb szónokot, pedig ismeri Európa valamennyi parlamentjét. Norton Cecil, az angol parlament tagja, ugy nyilatkozott, hogy Apponyi őt hazájának legnagyobb parlamentárisaira, Gladstonera és Balfourra emlékezteti, Pandoifi márkí Apponyit a legfényesebb szónoknak mondja, a kit valaha hallott. Bámulja nála a frmai tökélyt, az eszmék fenköltőségét és boldognak mondja Magyarországot, hogy ilyen államférfiut mondhat a magáénak.

— **A legrágább velocipéd.** A marokkói szultánnak van a világon a legrágább velocipédje, 8000 frankba került. Ez tulajdonképp már valóságos szekér. 5 méter hosszú, 2 méter széles s 2 és fél méter magas. Több ember kell, hogy mozgassa hozzá. A kocsi nyeléből készült, szekrénye világoszöld színű, aranydíszítésekkel. Ugyancsak a marokkói szultánnak van még egy villamos velocipédje is, mely 2400 frankba került.

— **Mekkora egy nemzedék kora?** Már Herodotos egy század harmadában, tehát harmincz és néhány évben állapította meg egy nemzedék korát s ítéletét lényegileg igazolják a rendelkezésünkre álló adatok is. A francia királyok életkora 941-től 1785-ig átlag 32 év 5 hónap, a párisi anyakönyvek szerint a XVIII. században a férfi nemzedék életkora átlag 33-31 év, a nőké 28-27 év volt. Más adatok is ezt mutatják, 36 évi átlagban felül alig emelkedik az eredmény.

— **Mesterségesen összenövesztett állatok.** Rendkívül érdekes előadást tartott a minap a német természetvizsgálók frankfurti gyűlésén Born tanár, a híres phisológus a mesterségesen összenövesztett állatokról. Sikerült neki ugyanazon fajtájú békákat operatív uton egy organizmussá növesztetni. Az egyik állaton sebet ejtett és e nyílásba bevarta a másik állat valamelyik testrészt. Pár nap múlva a két állat teljesen összenőtt és egy organizmust alkotott, melynek vérkeringését annak az állatnak a szive kormányozta, a melynek testébe a másikat bevarrták. Legérdekesebb volt az a kísérlet, mikor Born két állat gyvelejét növesztette össze. Ebben az esetben a két összenőtt állat harcztal folytatott egymással, melynek az lett a vége, hogy a gyöngébb állat a másikkal a hátrára került, még pedig úgy, hogy az hanyatt fektűt, a mi életmódját, a légzést és a táplálkozást nagyon megnehezítette. Born előadását az összegyűlt tudósok nagy tetszéssel fogadták.

— **Földalatti város a Kaukázusban.** Kaukázus Kerki nevű városa közelében nem rég üregetek találtak, melyeket egy földalatti város bejárójának ismertek fel. A földalatti város kora a talált érmék után a Sassanidák idejébe tehető. Nem valamely város eltemetett romjairól van szó, hanem ez a folyósoknak és lakhelyiségeknek katakombaszerű labirintája,

mely messzire kiterjed s melyben még most is található különböző háztartási eszközök. Találhatni itt utakat, mellékutczákat, tereket a kiszáradt vízmedencékkel; a házak amennyiben így nevezhetők, itt-ott háromemeletesek. Az utcázok egyenes tartással lehet járni. A kőzet stalaktitból és alabastromból áll s ezért a fáklyvilágítás tündéres hatást kelt. A bucharok szerint, kik e barlangvárost már régóta ismerik, ez előtt itt sok arany-ezüstérem és ékszer volt található. Azt hiszik, hogy a barlang város valamely kultur-népnek szolgált menedékhelyül a rabló nomádok ellen. A turkesztáni kormányzósg intézkedett e ritka város épségben tartására nézve, a moszkvai régészeti társaság pedig e nyáron bizottságot fog oda küldeni tanulmányozás végett.

— **A hol kirekesztik a zsidókat.** A következő igen érdekes árverési hirdetményt küldött be egyik olvasónk:

Árverési hirdetmény.

Alulírott közösi előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy a

Csanádosi községi korcsmaház

folyó évi szeptember hó 27-ik napján d. u. 3 órakor nyilvános árverésen 1897. január 1-től 1. estleg 2 évre, a legelőt és igérőket hasznosításra fog adni.

Árverési az izraeliták kivételével bárkinek lehet. Árverési 30 frt bánatpénzt tartoznak letenni a községi bíróság, mely írászék bérlet által szonnal kiegyesítendő 200 frta, ami kauzusi gyanánt szolgál. Az árverési feltételek a körgyűlési iródban — a hivatalos órák alatt — megtekinthetők. Csanád, 1896. szeptember 10.

Szabó Dező,
körgyűlés.

Temfli Ferenc,
bíró.

No lám! A csanádosiak milyen életrevaló módon tudják magukat megvédelmezni a zsidók táhlhatalmaskodása ellen. Meggátolják a községükbeni terjeszkedésüket ilyen egyszerű módon.

— **Jegyzői szigorlat elhalasztása.** A megyeház kistermében jövő hó 1-2-ára hirdetett jegyzői szigorlat elhalasztatott október hó 9-12-ére.

— **Megverte a hegyőrt.** Hétfőn, szept. 28-án estefelé 7 óra tájban Molnár hegyőr a fejtérvi szállóhegyen rendes útját végezte, midőn látta, hogy Kószegi Gyula fejtérvári lakos a szállóbarázda között meggyt a másik kocsintra. Molnár figyelmeztette, hogy ez nem szabad, mire összeszólalkoztak s Köszegi elvette a hegyőrtől a fegyvert azzal fejbütötté egy párszor, de nagyobb sérülést nem okozott az ütés. Molnár az esetet a rendőrségnek jelentette be.

— **Tanító-választások.** Az acsai római katolikus iskolához tanítónak megválasztották: Metzger István és Zatykó János, az ettyeki róm. kath. iskolához pedig Emberger János és Strec István.

— **Utazás a föld körül negyven nap alatt.** Fogg Fileas csak nagy ügygyel-bajjal tudta a földet nyolcvan nap alatt körülutazni; az utazó eszközök technikája ma már annyira haladt, hogy átutazhatja a világot, miközben mindössze csak hatszor kell a szállító eszközt változtatni. Azonban a technika még itt sem állapodik meg s 1900-ban már lehetséges lesz a földet negyven nap alatt körülutazni. Abban az esztendőben ugyanis megnyitják a nagy szibériai vasutat, a mely valóságos forradalmat fog csinálni a világforgó omban. Ehhez csak némileg hasonló forradalmat csupán a Suez-csatorna megnyitása idézett elő. Az 1900-ik évben az a világot utazó, a ki január elsején elindul Londonból Ostendén és Berlinen át, negyvenöt órai utazás után elérkezik Pétervárra, innen pedig 250 óra múlva Oroszországon és Szibérián át eljut Port-Arturba. Londontól Port-Arturig való út — vagyis körülbelül 12,000 kilométer, — mindössze 12 napot és 7 órát vesz igénybe. Az utas Port-Arturból az új gőzhajó összekötéssel, melyet orosz és amerikai tőkepengek még ebben az évben életbeléptetnek, San-Franciskóba utazik, itt is vasutára ül és az expresszvonattal el megy New-Yorkba, honnan az ottani tengeren át visszatér Londonba. Erre a föld körüli utra negyven nap bőven elegendő. Azonban az árak is jelentékenyen alacsonyabbak lesznek az eddigieknél. Ez időszert a földkörüli utat az ellátással 1300 frba kerül.

— A montenegrói hercegkisasszony áttérése. Mint már jelentettük, I l o n a montenegrói hercegkisasszony áttérése Bariben fog megtörténni, az ottani székesegyházban. Monsignore Oderisio P i s c i c e l l i - T a e g g i nagy perjel, ki a ceremóniát végezni fogja, egyik legelőkelőbb nápolyi családból való, a híres Monte-Cassino kolostor-apátja volt s Margit királynőnél kiváló kegyben áll. A bari székesegyházat nemcsak azért választották, mivel a királyi család kegyuri temploma, hanem azért is, mivel a schizmatikus vallás hívei ezt a helyet nagyon kegyelik; még ma is számos görögkatholikus zarándok szokott odazarándokolni. A görög-normann-stílusban épült bazilika a 12-ik század első felében készült el teljesen gazdag dotációkkal van ellátva s „királyi magánkápolna” rangjában áll.

— Névváltoztatások kimutatása. A belügyminiszter valamennyi törvényhatóságnak megküldötte az 1896. évi I. felében engedélyezett névváltoztatásokról szóló kimutatást. A kimutatás szerint a belügyminiszter összesen 683 folyamodónak engedte meg a névváltoztatást, mely eredmény az 1895. év ugyanazon időszakában engedélyezett névváltoztatással szemben 189 esetben, vagyis 27,38 százalékkal kedvezőbb. A 693 folyamodó között budapesti volt 205, vagyis az összes folyamodónak 30 százaléka. A vidéki városok közül legtöbb folyamodást adtak be a következő helyeken: Arad (16), Pécs (14), Kassa (12), Nagyvárad (11). A névváltoztatók közt állást és foglalkozást tekintve legtöbb a kiskorú gyermek (110) és tanuló (52). Ezeket követik a magántisztviselők (52), tanítók (36), állami tisztviselők (25), vasuti hivatalnokok (23), megyei és városi hivatalnokok, jegyzők (18), orvosok (12), önálló iparos volt 40, iparosság 25, önálló kereskedő 46, kereskedőség 32; továbbá volt 38 csendőr, 14 ketona. Vallásra nézve az izraeliták voltak többségben. A 683 folyamodó között ugyanis 426 izraelita vallású volt, vagyis az összes névváltoztatónak 62,37 százaléka. — Római katolikus volt 200, görög katolikus 23, ágostai hitvallású 24.

— Tolvajok a krokodilketrecben. Páratlanul áll a tolvajlások krónikájában az az eset, melyen most a párisi közönség ugyancsak jókat mulat. A „Jardin des plantes” öreit egy éjjel rettenetes orditás verte fel nyugalmukból. Az orditás a krokodilketreczek felől hallatszott és a felügyelők ijedten rohantak arra felé. Nagy meglepetésükre látták, hogy a krokodilketrec előtt három férfi és egy nő a legnagyobb krokodilt ki akarja lopni a ketreczből olyanformán, hogy a vadállat teste körül egy társuk, ki a ketrecbe hatolt, kötelet kötött és úgy akarták keresztül húzni a ketrecz rácsai között. Az éjjeli álmából felriasztott krokodil, úgy látszik, a „Jardin des plantes” biztos ketreczét nem akarta felcserélni a bizonytalan jövővel és hangos ordítózással fejezte ki tiltakozását az ellene elkövetett merénylet fölött. Az örök közeledtére a gonosztevők eleresztve a kötelet, elmenekültek, magára hagyván társukat, a ki most már a szabad mozgási képességét visszanyert krokodil ketreczében nagyon veszélyes helyzetbe jutott. Szerencséjére az örök még elég idejekorán odaérkeztek, hogy a meglapult és halászápadt embert a biztos haláltól megmentsék a bőrtünek. A felsült tolvaj azt hozta fel okul, hogy a krokodilt vásári mutatványok czéljából akarták ellopni.

— A gyűszű multja. Az első gyűszű, melyről tudomásunk van, kétszáz évvel ezelőtt készült Amsterdamban. Fenmaradt 1688-ból Benschottan Miklós aranyműves levele, melyben rokonának Van Rensselárnának küld egy aranyból való „ujjhegyre valót”, hogy a tüt könnyebben átsegíthesse azon a kemény bőrön, melyet épen most kék és piros fonalakkal varr ki. Van Rensselárnánál többen meglátták a szokatlan szerszámot és csináltattak hozzá hasonlót, úgy hogy Hollandban csakhamar elterjedt, de a gyűszűt mindannyian a hüvelyujjon hordták. Egy angol gondoskodott azután, hogy minél több gyűszűt készítsen a hollandi asszonyok számára. Rövid idő múlva Angliában is elterjedt.

— A pálinka Franciaországban. A statisztikai kimutatások szerint Franciaországban az alkohol fogyasztás az utóbbi évek alatt erősen emelkedett. Különösen nagy mértékben áll ez az északi département-ok lakosságára nézve. Mig 1850-ben Franciaország minden lakosára évenként átlag 1,46 liter alkoholt jutott, addig 1890-ben már minden francia átlag 4,35 liter alkoholt fogyasztott el évenként. Az utóbbi időben a pálinka mérések száma 565,875-ről 440,000-re szaporodott. A legtöbb pálinkát különben Rouenban isszák meg.

— Szőlő és must. Kitünő minőségű mustomat, úgy az egész természet kismértékben eladni szándékozom, literenként 36 kr-ért. Szőlő egy kiló a legfinomabb esemege: 30 kr. Burgundi és portugézi: 25. kr. Nagyobb megrendelésnél jutányosabb árban is kapható Paulovits Ferencz néli Iskola-utca 9. sz.

Az új vicinális vasut megnyitása.

A mai nappal adták át a forgalomnak a székesfejevári—paksi helyiérdekű vasut székesfejevár—adony—szabolcsi részét.

Megyéink ismét egy hézagot pótló közlekedési eszközzel gazdagodott meg ezzel a vasutrésszel. Már egy esztendő mult el, hogy az építést kezdetét vette s most a 106 kilométeres vonalnak 29 km. része tökéletesen elkészült.

Az engedélyezett Szenczey Ödön és társai csak a mult év július havában kapták meg az engedélyt s azonnal átadták a vasut kiépítést Zimanyi Schwarz Armin vállalkozónak. Az építkezés alatt állandóan felügyelt a máv. kirendeltje Kment Antal m. á. v. mérnök. Műszaki vezetőket Schwarz Sándor főmérnök és Fischer Mór mérnökök voltak.

Nagyon érezte a város és vármegye ezen vonalnak a hiányát. S most már e hiány is megszűnt. Ma volt a vonalrész műtanrendőri bejárása, mely sikerült s a jelen voltak megelégedésüket fejezték ki úgy az építés precíz volta, mint az állomások és egyéb építmények czélszerűsége felett.

A város képviselőiben a műtanrendőri bejárásán részt vett Seidl Lajos főkapitány, és Tóth Arthur biz. tag. A megyét képviselte Kenesey Gyula biz. tag és Quirin Gusztáv főmérnök.

A külön vonat d. e. 11 órakor indult el Adonyból, melyen Székesfejevára jöttek dr. Képegy Árpád a közlekedési miniszter képviselőiben. A déli vasutat képviselte Stránszky és Véber déli vasuti főmérnökök. Az államvasut kiküldte Dömötör szombathelyi üzletvezetőt és Kiss László székesfejevári vasuti főmérnököt.

Azonkívül jelen voltak még: Sárosy Aurél Komárommegye főispánja, Huszár Ágoston alispán, Kálmán Vincze adonyi főszolgabíró, Daróczy István törv. elnök, Rátkay László, dr. Pick Gyula ráczalmási földbírtokos. A vonattal jött azonkívül egész Seregélyesi Zichyfalusi gr. Zichy János.

Délelőtt 11 óra volt midőn elindult a vonat, melyet elől magyar czimer díszített, övezve falommal s apró nemzeti színű zászlókkal, valamint a mozdony oldalait is díszesen övezték a zöld lombok. Az állomások a merre haladtak; mindenhol fel voltak lobogóva s különösen Seregélyes község vonult ki az állomás-hoz nagy tömegben, élükön Héring Antal jegyzővel.

A vonalrész átadták a forgalomnak s van remény, hogy a vonal többi része is még ez évben elkészül.

A vonat délután háromnegyed egy órakor érkezett be az állomásra. A jelen voltak ezután d. n. 2 órára fényes bankettre gyűltek egybe a „Magyar király” nagytermében.

NYILT-TÉR.)*

Keresek egy három-négy szobás lakást első novemberre. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába küldendő „Lakás” czim alatt.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk

Irodalom és Művészet.

Lourdesi naptár. E czimen egy tetszősen kiállított, egy szines és sok fénymentszerű képpel ellátott népies naptár jelent meg, a népies és ismeretterjesztő modorban írt, de azért művelt színvonalon álló naptár valamennyi katolikus család szívesen olvasott házi könyve lesz, mely a családban vallásosságot, s a hit iránti buzgó szeretetet van hivata növelni. Közölve vannak Lourdes legújabb csodaseményei és az oltárszentség csodái. Hatásos cikket olvasunk a káromkodásról és a serdülő fiúk és leányok neveltetéséről. A történeti rész becses adatokat közöl a Pálos-rend multjáról, a Mária tisztelt fejedelmek és királyokról, szent Ferencz harmadik rendjének keletkezéséről. A gazda meg olvashatja, mi a teendője hónadonként. Mészáros Kálmán sz.-ferenczrendi másodházfőnöknek, ki az egyházi irodalom terén szép sikereket ért el, nem kis érdeműl szolgál, hogy a kath. anyaszentegyház legcsodásabb busujáróhelyét a magyar nagyközönséggel részletesen megismerteti. A naptár megrendelhető: Mészáros Kálmán sz. Fer.-r. atyánál Budapesten. Ára: 30 kr. postával 35 kr. Nagyobb megrendelésnél árleengedés. 50 drb 12 frt. 100 drb 22 frt. A könyvárusok per 21 frt. kapják. A portó mindig a megrendelőt terheli.

Biblia és Tudomány. Van szerencsém Főtitelendőségem becses tudomására hozni, hogy „A Biblia és Tudomány” című kath. folyóirat főszerkesztősége mellett a tulajdonjogot is megszerzem magamnak, és ez alapon több új intézkedést teszek, a mely papitásaink óhajával találkozik. Főtitelendőségem ismeri kitünő munkatársaim névsorát, s így nem kell ímítelve bizonyítani azt, hogy e nagy kath. vállalat, a melyről a német, francia, belga és angol kath. lapok is oly elismeréssel szólnak, oly szellemi magaslaton fog maradni, a melyen kath. irodalmunknak csak büszkesége leendő. Hogy azonban ez közös kincse lehessen a magyar kath. papáságnak, hogy fényesebb kiállítása darzra is mindenki könyvnyen megszerezhesse, 1. a folyóirat minden hó 15-én és 30-án fog megjelenni, Karácsony és Husvétkor kettős füzetben 04 oldalon, így tehát egy év alatt összesen 26 füzetet, illetőleg 52 nagy ivet ad; 2. ennek megfelelően előfizetési ára egy évre 10 frt, vagy 30 sz. int., félévre 5 frt, vagy 15 sz. int. — negyedévre 2 frt 50 kr. vagy 8 sz. int. 3. az „Országgyűlési Értesítő”-k- és könyvnyomda r.-t, mint elsőrendű nyomda, biztosítékul fog szolgálni az iránt, hogy a füzetek kiállítása még szebb, műmel- léketei minden műizlést kielégítő leendő s kezességet vállal még az iránt is, hogy egyes számok sértetlen állapotban jussanak tisztelt megrendelőink kezébe. Mindeme újítást azért teszem, hogy e nagy kath. vállalat új erőre ébredjen. Szomorúan kell bevallanom azt, hogy szent vallásunk tanát a tudományos téren szolgáló eme nagy vállalat eleddig oly közönnyel találkozott, mintha hazánk nem is volna Mária ország, a kath. hívők, lelkészek száma a lehető legcsökélyebb lenne. Epen e körülmény készít engem arra, hogy legelőször a magas főpapsághoz forduljak kérelemmel, tőle kérjek erkölcsi támogatást; most azonban, mikor egyházfejedelmek legnagyobb része erről már biztosított, kérelemmel felkeresem papitásait, felhívom Főtitelendőségemet, becses megrendelésével szaporítsa előfizetőink számát, ne engedje meg, hogy e kath. vállalat, melyre mint Magyarország második esredvének legelső nagy alkotására, oly elismeréssel nyilatkozott külföld és hazánk sajtója, pártfogás hiányában talán megszűnni

legyen kénytelen. Abban a reményben, hogy kiáltásunk nem lesz a pusztába kiáltónak szava, s hogy újabb megrendelőinknek a már megjelent számokkal együtt, a fizeteket minden fennakadás nélkül megküldhessük, ezért a következő fizet szeptember hó 30-án fog megjelenni. Főtisztelendőség szives megrendelését kérve, maradtam Budapest, (Gyár-u. 5. sz. kegyesrendiek bérháza) 1896. szeptember 1. testvéri szeretettel dr. Csudai Jenő csorna-pr. kanonok, egyetemi magántanár, főszerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Közgazdaság.

Sztrájk és kartell.

(K. Ö.) A mult hét folyamán megtartott országos iparkongresszus határozatai közül közelebbről érdekel a kongresszusnak a sztrájkokkal szemben elfoglalt álláspontja. A nagyiparosok ezen gyűlékezete kimondotta, hogy a sztrájk az erőhatalom (vis major) minden kellékével rendelkezik, oda kell tehát hatni, hogy ezt a judikatura is elfogadja s esetleg törvényhozási intézkedéssel mondassék ki a sztrájknak szerződésbontó jellege.

A nagyipar s nagy tőkének tehát nem tesszik a munkás elemeknek sokszor jogos igényeik kivívása érdekében történő szövetekezése. (Özintén megvalljuk, hogy mi sem vagyunk barátai a sztrájkoknak, ha annak semmi jogos alapja nincs, de igenis igazat adunk a munkásnak, ha szerződésileg biztosított jogai védelmére a rendelkezésére álló egyedüli eszközhöz, a sztrájkhoz folyamodik.

A keresztény erkölcsstan elvei is jogosultnak ismerik a sztrájkot bizonyos esetekben, azokban t. i. mikor a munkaadó munkásaival szemben foganatosított szerződés szegése bizonyos. A mit a keresztény erkölcsstan a munkás elem védelmére megenged, azt mi sem vonhatjuk meg tőlük, annál kevésbé mivel jól tudjuk hogy egyes eseteket nem tekintve, a sztrájknak cka a munkaadó lelketlensége munkásaival szemben s a nagy tőke pöffeszkedése, mely magára nézve kötelezőnek sem emberi sem isteni törvényt nem tart.

A nagy iparnak a sztrájkokkal szemben elfoglalt álláspontját egyszerűen nevétségnek tartjuk, ha szemünk elé állítjuk a nagy ipar körében újabbban szokásba vett kartell-rendszert mely egyformán bir az erőhatalom minden kellékével a munkásosztályok s a fogyasztó nagyközönségre nézve. Hiába védekezik a munkásosztály a munkaadó zsarolási rendszere, a fogyasztó közönség a kartellbe lépett gyárak által történt árfelemelés ellen, nincs a ki a nagy ipar ezen jogosulatlan vis major-ja ellen megvédi. Azért bárki más, épen csak a nagy ipar nem foglalhat el ellenséges állást a sztrájkokkal szemben. Ambár jól tudjuk, hogy jelen közgazdasági berendezésünk mellett a nagy ipar büntelenül zsákmányolhatja ki munkáit s a fogyasztókat.

Nem zárkózunk el azon közgazdasági bajok elől, melyeket a nagy sztrájkok egyes államoknak okoznak. Hogy a nagy sztrájkok hazájából, Angolországból idézzünk példát, feljegyzésre méltó azon körülmény, hogy az 1891-93. évben letolyt munkás sztrájkok az árukivitel oly mértékben befolyásolták, hogy az 1892. évben a kivitel értéke az 1891. évi 187,457,396 fonttal szemben 170,480,788 fontra, 1893-ban pedig 165 millió 393,621 font sterlingre süllyedt, vagyis három év alatt 22 millió fonttal csökkent. Ezt Angolország csakis a kapitalizmusnak a munkásosztályokkal szemben elfoglalt ellenséges álláspontjának köszönhetette. Mert kétségtelen, hogy emberséges bánásmód mellett a nagy-gyárosok részéről, a szocialdemokraczia nem nyerhetne oly nagy befolyást a munkástömegekre! Nagy-Britannia a nagy sztrájkok idejében bizottságot küldött ki a sztrájkok okainak és orvos-szereinek tanulmányozására. A nagyiparosok pedig — nos a nagyiparosok, kik folyton panaszkodnak a munkás elemek garázdálkodásai ellen, kartellre léptek a munkások jogos igényei kijátszására s a fogyasztó közönség megszerelésére. Sőt az

egy-termelési ágak szerint csatlakozására szólították fel az egyes államok exporttörvényt. Ugy látszik, a mi magyar — de a nemzetközi tőkét szolgáló — nagyiparosaink megtanulták angol kollégáiktól a módját annak, miként lehet s kell a közérdek szempontjából, illetőleg ennek hangoztatása mellett a munkásokat s fogyasztókat kizsákmányolni.

Ha a sztrájk erőhatalom, mely ellen védekezünk kell, akkor a nagyipar által előszere-ttel alkalmazásba vett ringek s kartellek szintén a vis major minden kellékével bírnak, melyek ellen a nagy fogyasztó közönség érdekében támadólag kell fellépünk. A nagyipar a sztrájkok megakadályozása érdekében törvényhozási intézkedéseket sürget, mi is sürgetünk törvényhozási intézkedéseket a ringek s kartellek ellen. Ha ezek megszűnnek s a kapitalizmus a munkát nem tekintti fejőstehénnek, akkor a sztrájkok maguktól is meg fognak szünni!

* **Kamatláb leszállítás.** A magyar királyi pénzügyminiszter f. évi 47,639. számú körrendeletével utasította az összes pénzügyi hatóságokat, hogy a kincstári ingatlanok haszonbérlete iránt jövőben kéténdő bérleti szerződésekben a törvényes kamatnál magasabb késedelmi kamat ki ne köttessék; továbbá, hogy a jelenleg fennálló haszonbéri szerződésekben felvett 6 százalékos késedelmi kamat helyett ezental csak 5 százalékos késedelmi kamat számíttassék fel.

* **Olasz bor behozatala.** Mint Fiuméből jelentik, szeptemberben nem kevesebb, mint 10-11 ezer üres hordót szállítottak tengeren főképpen Puglia kikötőibe. Az üres hordók exportja olyan élénk, hogy a hajóstársaságok nem is győzik mind elszállítani. A dologban az az szomorú, hogy az üres hordó mihamar megel-vel kerül vissza, hogy versenyezzen az ugy is eléggé sujtot bortermelőkkel. Olaszországban nagy a termés és egy hektóliter bor ára mintegy 12 lira, vagyis 5-10-5-30 frt. A várható behozatalt egy millió hektóliterre tesszik. Ilyenek a mi vámpolitikánk áldásai!

* **A 20 forinton aluli kereskedelmi pörök ügye azóta, a mióta a kuria ezeket a községi bírásokodás hatáskörébe utalta, a kereskedelmi- és a jogászköröket egyaránt foglalkoztatja. A kassai ügyvédi kamara tudvalevőleg feliratot intézett ebben az ügyben az igazságügyminiszterhez. Most, mint értesülünk, az összes hazai kereskedelmi- és iparkamarák is tárgyalják ezt az ügyet s valószínűleg egyértelmű felirattal kéri a kormányt arra, hogy novelláris intézkedéssel változtassa meg a sérelmes ítélet hatását.**

A ROZSABIMBÓK IMAKÖNYVE

csak még a következő kötetekben hapható:

1. Chagrain bőrkötés arany v. ezüst kerettel és csattal 2 frt 50 kr.
2. Fekete osont, fehér keresztrel, kerettel és csattal 3 frt — kr.
3. Borjubőr, puha táblával, összehajtható tókkal 3 frt 50 kr.
4. Borjubőr, párnázva két csattal 4 frt — kr.

Megrendelhetők: a győri kármelitáknál.

Koszoru és virág

készítéshez szükséges viráglevelek, — színes selyem papír nagy választékban és jutányos áron kapható

Kaufman F.

könyv- és papír üzletében.

Kossuth-utca 5. sz.

4—5 % mellett

rendes és rendkívüli jelzálogkölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolódottabb conversiókat szintén 4—5 %-kal rendezi gyorsan és diszkrét, minden előleg nélkül

HERCZEG SÁNDOR

BUDAPEST,

Gyár-utca 19. szám.

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

UJDONSÁG!

Mélyen tisztelt Nagysád!

A közelgő októberi—decemberi negyedre elfogadok előfizetést bármilyen

divatlapok és folyóiratokra,

(helyben házhöz, vidékre postával bérmentve szállítva.)

Helyben

legelőbb áruk.

Bármiféle bel-, vagy külföldön megjelenő

művek legjutányosabb áron megrendelhetők.

Számos pártfogását kérve

Kiváló tisztelettel

KAUFMAN F. könyvkereskedő,

Kossuth-utca 5. szám.

A következő divatlapok rendelhetők meg:

Divat Salon, Divat Ujság, Évszak, Bazár, Patyolat, Gyermek Divat stb. Modenwelt, Wiener Mode, Elegante-Mode, Grosse Modenwelt, Hausfrauenzeitung, Blatt der Hausfrau stb.

UJDONSÁG!

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejervárott.